

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.453/2017/7. szám

A Szegedi Ítélőtábla a **(pártfogó ügyvéd neve)** pártfogó ügyvéd által képviselt felperesnek - a Némethy Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Béres B. István) által képviselt I. r. és II. r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségére alapított követelés érvényesítése iránt indított perében a Gyulai Törvényszék 2017. március hó 13. napján kelt 5.P.20.600/2016/10. számú ítélete ellen a felperes részéről 11. és 13. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

Megállapítja, hogy a peres felek között 2006. augusztus 31. napján létrejött kölcsönszerződés érvénytelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződést a jelen közbenső ítélet meghozataláig terjedő időre hatályossá nyilvánítja.

A közbenső ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes mint adós, a II. r. alperes mint adóstárs, és az I. r. alperes jogelőde, az **(E.)** Zrt. (a továbbiakban: I. r. alperes) mint hitelező 2006. augusztus 31. napján svájci frank alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással a felperes által megvásárolni kívánt **(gpjmmű frg.rszm.-a)** Hyundai típusú gépjármű vételárának finanszírozására, amely alapján az alperes 2 556 000 Ft kölcsönt nyújtott a felperesnek akként, hogy annak összegét közvetlenül a gépjárművet értékesítő autókereskedőnek utalta át. A felek az egyedi szerződésben rögzítették a havi törlesztő részletek összegét forintban, a futamidőt (120 hónap), az induló ügyleti kamat éves %-os értékét (8,01 %) és a teljes hiteldíjmutatót (9,18 %). A kölcsön devizanemét svájci frankban határozták meg.

A szerződés 7. pontja szerint „a törlesztőrészletek, a hitel ügyleti kamatlába és az induló teljes hiteldíjmutató a hitelező általános szerződés feltételeiben meghatározott módon változhatnak, amit az adós a jelen okirat aláírásával az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatásként tudomásul vett.” A szerződés 8. pontjában az adósok a fizetési kötelezettségeik teljesítésének biztosítékaul vételi jogot engedtek az I. r. alperes részére a kölcsönből vásárolt gépjárműre a tulajdonszerzéstől számított 5 éves időtartamra.

A szerződés 10. pontjában rögzített nyilatkozatukkal a felperes és a II. r. alperes kijelentették, hogy a szerződést, valamint az annak elválaszthatatlan mellékletét képező gépjármű adásvételi szerződést és számlát, az **(E.)** Zrt. Üzletszabályzatát és a Hitelszerződésekre vonatkozó Általános Szerződési Feltételeit (a továbbiakban: Ászf.) elolvasták, a benne foglaltakat megértették, és mint akaratukkal

mindenben megegyezőt írták alá, a hitel esetleges árfolyamkockázatáról szóló tájékoztatást megértették és tudomásul vették.

Az Ászf. 4.1.1. pontja szerint „A hitel összege svájci frankban kerül meghatározásra, azonban a folyósítás és a törlesztés minden esetben magyar forintban történik. A deviza alapú hitel forintban kifejezett összege, devizaneme és futamideje a hitelszerződésben kerül rögzítésre.”

A 4.1.2. pont értelmében „A deviza alapú hitel forintban kifejezett összege az **(E.)** Bank Hungary Nyrt. által közzétett, a hitelszerződés hatálybalépése napján érvényes hivatalos HUF/deviza vételi árfolyam alapján kerül meghatározásra.”.

A 4.1.3. és a 4.1.4. alatti rendelkezések a törlesztőrészek meghatározásának képletét rögzítik, a 4.2. pont a hitel kamatára, annak számítására, a 4.3. pont az ügyleti kamatláb és a törlesztőrészek változására, a 4.4. pont pedig a mindenkor fennálló tőketartozás kiszámításának módjára vonatkozó rendelkezéseket tartalmazzák.

Az I. r. alperes 2005. december 1. napján elkészítette a 2015. évi CXLV. tv (forintosítási törvény) szerinti szerződésmódosítást, amellyel kapcsolatban a felperes nyilatkozatot nem tett, ezért az I. r. alperes úgy tekintette, hogy a szerződés 2015. november 16. napjára visszamenőlegesen forint alapúra módosult, a felperes még fennálló tartozását pedig 509 397 Ft-ban határozta meg. A felperes e fizetési kötelezettségét nem teljesítette, ezért az I. r. alperes a kölcsönszerződést 2016. április 28-án azonnali hatállyal felmondta, s a felperes ennek következtében esedékessé vált teljes tartozását 559 994 Ft-ban állapította meg.

A felperes módosított keresetében elsődlegesen 1 357 540 Ft és ennek 2015. szeptember 1. napjától járó késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az I. r. alperest az 1959-es Ptk. 361. § (1) bekezdése alapján jogalap nélküli gazdagodás jogcímén. Álláspontja szerint közte és az alperesek között nem jött létre szerződés, mivel az I. r. alperes a kölcsönszerződés aláírását megelőzően, azaz nem létező szerződés alapján folyósította a vételárat az autókereskedőnek.

Másodlagos keresete arra irányult, hogy az I. r. alperes fizessen meg a részére 1 283 610 Ft-ot és ennek 2015. szeptember 1. napjától járó kamatait a fenti jogcímen, annak megállapítása mellett, hogy a szerződés érvényes forint szerződés, tekintve, hogy a kölcsön összege devizában nem került meghatározásra.

Harmadlagos keresetében annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződés a Hpt. 210. § (1) bekezdése és 213. § (1) - (3) bekezdése alapján, továbbá az írásbeliség, valamint az árfolyamkockázatáról való tájékoztatás hiányában érvénytelen, továbbá a 2014. évi XXXVIII. törvény 4. §-a alapján tisztességtelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a kölcsönszerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy a kölcsön tőkeösszegével és annak jegybanki alapkamatával tartozik az I. r. alperesnek, s az

ennek megfelelően elkészített elszámolás alapján 1 494 050 Ft túlfizetés mutatkozik a javára, így ezen összeg, valamint ennek 2015. június 11. napjától járó kamatai megfizetésére kérte kötelezni az I. r. alperest.

Kérte továbbá az I. r. alperest kötelezni a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvének kiadására.

A II. r. alperessel szemben előterjesztett keresete - annak tartalma szerint - a II. r. alperes tűrésre kötelezésére irányult.

Az I. r. alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy a szerződést valamennyi fél aláírta, az tartalmazza a kölcsönszerződés létrejöttéhez szükséges elengedhetetlen

tartalmi elemeket, s miután a felperes szerződési ajánlatát elfogadta, közöttük a jogviszony létrejött. Érvelése szerint a kölcsön folyósítása a teljesítéssel összefüggő kérdés, az a szerződés létrejötte körében közömbös. Állította, hogy a kölcsön folyósítására a szerződés megkötését követően, 2006. szeptember 8. napján került sor. Hangsúlyozta, a szerződés egyértelműen tartalmazza, hogy a kölcsön devizaneme svájci frank, annak 2. oldala utal az árfolyamkockázatra, a felperesnek ezzel kapcsolatban kérdése nem volt. Kiemelte, az Ászf. 4.1.2. pontja szerint a deviza alapú hitel forintban kifejezett összege a hitelszerződés hatálybalépésekor érvényes forint/deviza vételi árfolyam alapján került meghatározásra. Utalt arra, a szerződés deviza jellegét alátámasztja, hogy sor került a felek közötti elszámolásra a DH2 tv. alapján, és miután az igényérvényesítésre a DH2 tv. 37. és 37/A. §-a értelmében speciális rendelkezések alkalmazandók, csak az ott írt jogkövetkezmények alkalmazására kerülhet sor, következésképpen a jogalap nélküli gazdagodás szabályait figyelmen kívül kell hagyni. A harmadlagos kereset kapcsán kifejtette, a szerződés megfelelt a Hpt. 210. § (1) bekezdésében, továbbá 213. § (1) és (3) bekezdésében foglalt feltételeknek, a szerződésről készült okirat tartalmazta a felek személyét, a szerződés lényeges tartalmi elemeit, a felek és képviselőik aláírását. Véleménye szerint a szerződés érvénytelenségének megállapítása, és annak jogkövetkezményeként az ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítása és az ennek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként is a felperesnek áll fenn tartozása vele szemben. Kifejtette, a szerződés hatályossá nyilvánítása során a tartozás tőkeösszegének a ténylegesen folyósított forint összeget kell tekinteni, ügyleti kamatként pedig a szerződésben kikötött kamatfelár alapulvételével megállapított piaci forint kamatot (HUF BUBOR) kell alkalmazni. Levezetett számítása szerint a szerződéskötés napján a kamatfelár 6,19 % volt, a forint pénzüpi kamata (6 hónapos HUF BUBOR) 7,94 %, így az elszámolás során a felperesnek 2 556 000 Ft-ot és annak 14,13 %-os mértékű ügyleti kamatát kell megfizetnie, mindösszesen 4 786 336 Ft-ot, s tekintve, hogy a felperes ezig 4 324 161 Ft-ot teljesített, a szerződés érvénytelenségének megállapítása és hatályossá nyilvánítása esetén az elvégzendő elszámolás eredményeként 462 175 Ft összegű tartozása áll fenn. A törzskönyv kiadása iránti kereset elutasítását arra figyelemmel kérte, hogy annak jogalapját a felperes nem jelölte meg pontosan.

A II. r. alperes a perben érdemi nyilatkozatot nem tett.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az I. r. alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvét, a II. r. alperest ennek tűrésére kötelezte, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I. r. alperesnek 15 napon belül 86 000 Ft perköltséget. Az I. r. alperest 36 000 Ft eljárási illeték állam javára történő megfizetésére kötelezte. Megállapította, hogy 81 500 Ft illeték az állam terhén marad, míg a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját 30 %-ban az I. r. alperes, 70 %-ban pedig a felperes köteles viselni.

Határozatának indokolásában megállapította, a kölcsönszerződés 2006. augusztus 31. napjával jött létre a peres felek között azáltal, hogy annak aláírására a felek részéről e napon került sor. Nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a gépkocsira vonatkozó adásvételi szerződést a vevők később kötötték meg, a kölcsön folyósítása ugyanis a kölcsönszerződés teljesítéséhez és nem a létrejöttéhez kapcsolódó kérdés. Erre figyelemmel közömbösnek ítélte azt is, hogy az I. r. alperes az elszámolási kimutatásában a folyósítás időpontjaként 2006. augusztus 15. napját jelölte meg. Megjegyezte, egyebekben nem lett volna akadálya annak, hogy az I. r. alperes által még a szerződés aláírását megelőzően folyósított összeg megállapodásuknak megfelelően utóbb a gépkocsi vételárának

finanszírozására szolgáljon. Miután a szerződés létrejöttét bizonyítottanak ítélte, nem találta alkalmazhatónak a jogalap nélküli gazdagodás szabályait.

A másodlagos kereseti kérelmet illetően kifejtette, a szerződésben a felek meghatározták a kölcsön összegét, ami egyben a szerződés tárgya. A Kúria 6/2013. és 1/2016. Polgári jogegységi határozataira utalva kiemelte, a deviza alapú szerződésnek nem érvényességi feltétele, hogy a kölcsön összegét a kirovó és a lerovó pénznemben egyaránt tartalmazza, elegendő, ha a forintban meghatározott kölcsönösszeg devizában kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével. Megállapította, a perbeli Ászf. 4.4. pontja e követelménynek megfelel, ezáltal a szerződés tárgya meghatározottnak tekinthető.

A harmadlagos kereset kapcsán kiemelte, a szerződés lényeges tartalma a felek személye, a szerződés tárgya, azaz a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása, amelyet a felperes által csatolt okirat tartalmaz. Utalt arra, a felperes keresetében nem fejtette ki, álláspontja szerint a szerződés mely tartalmi elemei hiányoznak, a bíróság pedig nem észlelt olyan okot, amely alapján megállapítható lenne a szerződés Hpt.-be ütközése.

Megalapozatlannak ítélte a felperes árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányára alapított keresetét is. Álláspontja szerint az Ászf. 4.1.4. pontja tartalmazza az egyes törlesztőrészletek számítási módszerét, az ott meghatározott képletből, illetve az egyes tényezők behelyettesítése eredményeként következett ki lehetett arra, hogy az árfolyamváltozás a törlesztőrészletek összegét megemeli, az I. r. alperes pedig ezzel a tájékoztatási kötelezettségének eleget tett. Kifejtette, e tájékoztatás alapján a felperes számára nyilvánvalóvá kellett válnon, hogy az árfolyamkockázatnak nincs felső határa és azt kizárólag ő viseli, amire abból is következethetett, hogy az I. r. alperes kockázatviseléséről a szerződésben nem esett szó. Lényegesnek ítélte e tekintetben, hogy a felperes megelőzően 2005-ben már kötött deviza alapú kölcsönszerződést, így tisztában kellett lennie a deviza alapú és a forint hitel közötti különbséggel. Az pedig, hogy a perbeli szerződéssel kapcsolatos valamennyi okiratot nem olvasta el, az ő terhére esik.

A DH1 törvény 4. §-ára alapított érvénytelenségi okot illetően rámutatott, annak jogkövetkezményét a törvény levonta, az alapján az elszámolás megtörtént, a felperes javára a tisztességtelenül felszámított összeg jóváírásra került, a felülvizsgált elszámolás már nem vitatható.

Megalapozottnak ítélte ugyanakkor a felperes törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelmét, utalva arra, hogy a vételi jog gyakorlására nyitva álló öt éves időtartam eltelt anélkül, hogy ez alatt az I. r. alperes gyakorolta volna a vételi jogát, s miután az opciós joga megszűnt, már nincs jogcíme a törzskönyv birtokban tartására.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak elsődleges, másodlagos, vagy harmadlagos kereseti szerinti megváltoztatását, mindenben fenntartva az elsőfokú eljárásban tett tényelőadását, és kifejtett jogi álláspontját.

Az I. r. alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Az elsőfokú eljárásban előterjesztett védekezését megismételve kiemelte, a felperes az árfolyamkockázatról a szükséges tájékoztatást megkapta, az megfelel a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában foglaltaknak. A szerződés 7. és 10. pontjai ugyanis egyértelmű tájékoztatást tartalmaznak az árfolyamkockázatról, annak a törlesztőrészletre gyakorolt hatása pedig az Ászf. 4.1.4. pontjában megjelölt képlet alapján kiszámítható.

A fellebbezés a harmadlagos kereset jogalapját érintően megalapozott.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a peres felek között az általuk aláírt okiratban rögzített tartalommal deviza alapú kölcsönszerződés jött létre. Ugyancsak helytálló az a megállapítása, miszerint a szerződés megfelel az alaki követelményeknek, azaz írásba foglaltnak minősül, tartalmazza a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 210. § (1) és 213. § (1) bekezdésében előírt tartalmi elemeket, így a felperes által jelzett fenti hiányosságokban a szerződés nem szenved, ezen okokból a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg. Egyetért az ítélőtábla az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a 2014. évi XXXVIII. tv. (a továbbiakban: DH1 tv.) 4. § (1) bekezdésén alapuló esetleges érvénytelenség jogkövetkezményeit a jogalkotó a 2014. évi XL. tv.-el (a továbbiakban: DH2 tv.) rendezte, a felperes által sem vitatottan a törvény által előírt ún. felülvizsgált elszámolás jelen ügyben megtörtént, ezzel összefüggésben a felperes bíróság előtt további igényt nem érvényesíthet.

Nem osztotta ugyanakkor az ítélőtábla az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy a felperes megfelelő tájékoztatást kapott az I. r. alperestől az ügylet árfolyamkockázatára vonatkozóan.

A Kúria 2/2014. számú PJE határozatának 1. pontja értelmében a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot - a kedvezőbb kamatmérték ellenében - korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszoolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható. E rendelkezés tisztességtelensége - figyelemmel a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 209. § (5) bekezdésében foglaltakra - csak akkor

vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető.

Az 1959-es Ptk. 205. §-ának (3) bekezdése értelmében a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek, és tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Ezt az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget fogyasztónak minősülő ügyféllel kötendő devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén - ide értve a deviza alapú szerződéseket is - a Hpt. 203. §-a akként konkretizálja, hogy a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfél aláírásával igazolja. Az I. r. alperes által sem vitatottan a perbeli esetben ilyen külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült. Ez azonban a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak megsértésére - és ezáltal az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdésére - alapítottan még nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást ugyanis nem feltétlenül kell tartalmaznia külön kockázatfeltáró nyilatkozatnak, az szerepelhet a szerződésben is, kifejezett tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

Jelen esetben az I. r. alperes nem cáfolta a felperesnek azt az előadását, miszerint a szerződéskötéskor az I. r. alperestől semmilyen szóbeli tájékoztatást nem kapott az árfolyamkockázatra vonatkozóan. A szerződésnek és az annak részét képező „Általános Szerződési Feltételek Hitelszerződéshez” megnevezésű alperesi üzletszabályzatnak sincs olyan pontja, amely a szerződés rendelkezései közé beiktatva tartalmazná az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást. A

szerződés 7. és 10. pontja csupán utal arra, hogy a felperes kapott tájékoztatást az árfolyamkockázatról, de azt, hogy ez ténylegesen bármilyen formában is megtörtént volna, a felperes tagadásával szemben az I. r. alperes nem bizonyította, sőt nem is állította. Ennek megfelelően a továbbiakban azt kellett vizsgálni, hogy a szerződés rendelkezései alapján felismerhető volt-e a felperes számára az ügyletben rejlő árfolyamkockázat, azaz, hogy a forint árfolyamának svájci frankhoz képest kedvezőtlen változása esetén fizetési kötelezettségei megnövekednek.

Arra helytállóan hivatkozott az I. r. alperes, hogy a fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagyszámú, hosszú távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT213. 2889.), tanulmányozza át a szerződést, szükség esetén az egyes, általa nem érhető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen. Nem ért egyet ugyanakkor az ítéletábra az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy az általánosan tájékozott,

ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára a szerződés rendelkezései, így különösen az Ászf. 4.1.4. pontja alapján felismerhető volt az ügylet árfolyamkockázata, annak a törlesztőrészletekre való hatása, továbbá hogy az árfolyamkockázat teljes körűen őt terheli. Kétségtelen, hogy a törlesztőrészlet számítási módszerét tartalmazó - az Ászf. 4.1.4 pontjában rögzített - matematikai képlet a_k és a_b tényezője az ún. aktuális, valamint bázis devizaárfolyamot jelenti, önmagában azonban ebből a képletből egy megfelelő pénzügyi ismeretekkel nem rendelkező laikus fogyasztó számára a szerződés és az annak részét képező Ászf. gondos áttanulmányozása alapján sem lehetett nyilvánvaló az, hogy fizetési kötelezettségei felső határ nélkül emelkedhetnek a forint gyengülése esetén. Lényeges ebből a szempontból az Ászf. „Ügyleti kamatláb és a törlesztőrészletek változása” címszó alatt szereplő 4.3. pontja és annak alpontjai, amelyek egyértelműen rögzítik, hogy az ügyleti kamatláb megváltozása esetén automatikusan megváltozik a törlesztőrészlet összege. Ezzel szemben sem az egyedi szerződésnek, sem az Ászf.-nek nincs olyan kifejezett rendelkezése, amely azt rögzítené, hogy az árfolyam változása esetén változik a törlesztőrészlet összege és ezáltal a fogyasztó fizetési kötelezettsége.

Mindezt értékelve az ítéletábra meggyőződése szerint a szerződés szövegéből az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára nem volt egyértelműen felismerhető, hogy az ügyletnek árfolyamkockázata van, és hogy ez a kockázat kizárólag őt terheli, mint ahogy az sem lehetett nyilvánvaló a számára, hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Mindennek következtében a szerződésnek azok az általános szerződési feltételei, amelyek alapján a forint gyengülése esetén a felperest a szerződéskötéskor kalkulálthoz képest többletfizetési kötelezettség terheli, a felperes számára nem voltak világosak és érthetőek, következésképpen azok tisztességtelenek.

Miután a fent kifejtettek szerint a felperes számára nem volt világos az ügyletből eredő árfolyamkockázat korlátatlansága és realitása, az árfolyamkockázat reá telepítése teljes egészében tisztességtelen, vagyis a fogyasztó - a 93/13. EKG irányelv 6. cikkének (1) bekezdése alapján - egyáltalán nem kötelezhető az árfolyamkockázat viselésére. Tekintve ugyanakkor, hogy a deviza alapú konstrukció és az ebből adódó fogyasztót terhelő árfolyamkockázat a perbeli

kölcsönszerződésnek lényeges, a főszolgáltatással szemben teljesítendő ellenszolgáltatás mértékét alapvetően befolyásoló eleme, az érintett szerződési kikötések érvénytelensége a szerződés egészének érvénytelenségét eredményezi.

A perbeli kölcsönszerződés nem vitásan az ún. DH törvények hatálya alá tartozik, következésképpen a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése értelmében az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában meghatározott jogkövetkezményei közül a szerződés érvényessé, vagy hatályossá nyilvánítása alkalmazható. Az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányából eredő érvénytelenségi ok utólagos kiküszöbölése azonban nem lehetséges, ezért jelen ügyben a szerződés érvénytelenségének egyetlen lehetséges jogkövetkezménye a szerződés ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítása.

A hatályossá nyilvánításhoz kapcsolódóan azonban a felek közötti elszámolás további bizonyítási eljárás lefolytatását teszi szükségessé, ezért az ítéltábla a harmadlagos keresettel érvényesített jog fennállását, azaz a szerződés érvénytelenségét és az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezményét a Pp. 213. § (3) bekezdése alapján közbenső ítélettel megállapította.

Szeged, 2017. október 18.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró

SZEGEDI ÍTÉLTÁBLA **Pf.II.20.453/2017/35. szám**

A Szegedi Ítéltábla a **(pártfogó ügyvéd neve)** pártfogó ügyvéd által képviselt felperesnek - a Némethy Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Béres B. István) által képviselt I. r. és II. r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségére alapított követelés érvényesítése iránt indított perében a Gyulai Törvényszék 2017. március hó 13. napján kelt 5.P.20.600/2016/10. számú ítélete ellen a felperes részéről 11. és 13. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja** az alábbiak szerint:

Az I. r. alperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összeget 80 822 (nyolcvanezer-nyolcszázhuszonkettő) Ft-ra felemeli.

Az állam terhén maradó elsőfokú eljárási illeték összegét 44 821 (negyvennégyezer-nyolcszázhuszonegy) Ft-ban állapítja meg.

A felperes által az I. r. alperes javára fizetendő elsőfokú perköltség összegét 47 500 (negyvenhétezer-ötszáz) Ft-ra leszállítja.

Megállapítja, hogy a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját 60 %-ban az I. r. alperes, 40 %-ban az állam viseli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. r. alperesnek 170 000 (százhetvenezer) Ft másodfokú perköltséget.

A felperest a másodfokú eljárásban képviselő pártfogó ügyvéd díját 50 %-ban az I. r. alperes, 50 %-ban az állam viseli.

Kötelezi az I. r. alperest, hogy az állami adóhatóság felhívására fizessen meg a Magyar Államnak 59 762 (ötvenkilencezer-hétszázhatvankettő) Ft fellebbezési eljárási illetéket. Az ezt meghaladóan feljegyzett 59 762 (ötvenkilencezer-hétszázhatvankettő) Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje, az **(E.)** Lízing Autófinanszírozási Zrt. (a továbbiakban: alperes) mint hitelező, továbbá a a felperes mint adós és a II. r. alperes mint adóstárs 2006. augusztus 31. napján változó kamatozású, deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 2 556 000 Ft kölcsönösszeget folyósított a felperesnek a **(gpjmű frg.rszm.-a)** Hyundai típusú gépjármű megvásárlása céljából. A felek a kölcsön devizanemét svájci frankban, az induló ügyleti kamat éves százalékos értékét 8,01 %-ban, a referenciakamatot 360 napos alapon számított, a Reuters Monitoron közzétett 6 hónapos CHF LIBOR kamatban határozták meg. A szerződéskötés időpontjában a CHF fentiek szerinti 6 hónapos LIBOR kamata 1,82083 %, a forintra irányadó pénzüpiaci kamat (HUF 6 havi BUBOR) 7,94 %, a szerződésben alkalmazott kamatfelár 6,18917 % volt. A felperes a kölcsön törlesztéseként összesen 4 324 161 Ft-ot teljesített az alperesnek.

A felperes módosított keresetében elsődlegesen 1 357 547 Ft és kamatai, másodlagosan 1 283 610 Ft és kamatait megfizetésére kérte kötelezni az I. r. alperest jogalap nélküli gazdagodás jogcímén, míg harmadlagos keresetében a szerződés érvénytelenségére alapítottan 1 494 050 Ft és kamatai megfizetésére, továbbá a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvének a kiadására kérte kötelezni az I. r. alperest. Keresete indokolásaként - egyebek között - előadta, hogy nem terheli árfolyam-különbözet fizetésének kötelezettsége, mivel az árfolyamkockázatról nem kapott tájékoztatást.

Az I. r. alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. A harmadlagos keresetet érintő védekezése szerint a szerződés érvénytelenségének megállapítása, és annak jogkövetkezményeként az ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítása és az ennek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként is a felperesnek áll fenn tartozása vele szemben. Kifejtette, a szerződés hatályossá nyilvánítása során a tartozás tökeösszegének a ténylegesen folyósított forint összeget kell tekinteni, ügyleti kamatként pedig a szerződésben kikötött kamatfelár alapulvételével megállapított piaci forint kamatot (HUF BUBOR) kell alkalmazni. Levezetett számítása szerint a szerződéskötés napján a kamatfelár 6,19 % volt, a forint pénzpiaci kamata (6 hónapos HUF BUBOR) 7,94 %, így az elszámolás során a felperesnek 2 556 000 Ft-ot és annak 14,13 %-os mértékű ügyleti kamatát kell megfizetnie, mindösszesen 4 786 336 Ft-ot, s tekintve, hogy a felperes ezidáig 4 324 161 Ft-ot teljesített, a szerződés érvénytelenségének megállapítása és hatályossá nyilvánítása esetén az elvégzendő elszámolás eredményeként 462 175 Ft összegű tartozása áll fenn.

A II. r. alperes a perben érdemi nyilatkozatot nem tett.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az I. r. alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvét, a II. r. alperest ennek tülésére kötelezte, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I. r. alperesnek 15 napon belül 86 000 Ft perköltséget. Az I. r. alperest 36 000 Ft eljárás illeték állam javára történő megfizetésére kötelezte. Megállapította, hogy 81 500 Ft illeték az állam terhére marad, míg a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját 30 %-ban az I. r. alperes, 70 %-ban pedig a felperes köteles viselni.

Határozatának indokolása szerint nem fogadta el a felperes árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányával kapcsolatos érvelését. Részletesen kifejtett indokai szerint ugyanis a felperes számára a szerződés részét képező általános szerződési feltételek rendelkezéseiből egyértelműen felismerhető volt, hogy az ügyletnek árfolyamkockázata van, amely kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak keresete szerinti megváltoztatását.

A Szegedi Ítéltábla a 2017. október 18. napján kelt Pf.II.20.453/2017/7. számú közbenső ítéletével megállapította a tényállásban írt kölcsönszerződés érvénytelenségét, és az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződést a közbenső ítélet meghozataláig terjedő időre hatályossá nyilvánította. Ezt követően a felek közötti elszámolás elkészítése céljából szakértői bizonyítást rendelt el. Az elkészült szakértői véleményt alapul véve a felperes a harmadlagos keresetét leszállítva s egyben fellebbezési kérelmét módosítva 635 274 Ft és ezen összeg 2015. november 15. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatának a megfizetésére kérte kötelezni az I. r. alperest.

A felperes marasztalási keresete **alaptalan**.

A jelen perben alkalmazandó Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 237. § (2) bekezdése értelmében ha a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja, rendelkezik az esetleg ellenszolgáltatás

nélkül maradó szolgáltatás visszatérítéséről. Ilyen esetben a bíróság a hatályossá nyilvánítással voltaképpen elismeri a bekövetkezett tényhelyzetet, és ex nunc hatállyal, azaz a jövőre nézve rendezi a felek jogviszonyát, amennyiben rendelkezik az esetleg ellenszolgáltatás nélkül álló szolgáltatás ellenértékének az elszámolásáról (1/2010. PK vélemény 6. ponthoz fűzött indokolás). Az elszámolás során az érvénytelenség elsődleges jogkövetkezményét kell kiindulópontnak tekinteni, azaz hogy érvénytelen szerződésre jogosultságot alapítani és a szerződés teljesítését követelni nem lehet. Ebből következően az érvénytelen szerződés hatályossá nyilvánításához kapcsolódó elszámolás során a bíróságnak teljes egészében figyelmen kívül kell hagynia az érvénytelen szerződés valamennyi rendelkezését, és kizárólag azt kell vizsgálnia, hogy melyik fél ténylegesen milyen szolgáltatáshoz jutott hozzá az érvénytelen szerződés alapján. Ha a kapott szolgáltatások természetben visszaadhatók, ezek visszaadására kötelezi a feleket, ha viszont ez nem lehetséges, azt vizsgálja, hogy történt-e valamelyik fél részéről olyan szolgáltatás, amelyikkel szemben nem áll megfelelő ellenszolgáltatás. Ennek elbírálása során azonban nem az érvénytelen szerződés rendelkezéseit veszi alapul, hiszen ha ezt tenné, egyrészt nem érvényesülne az érvénytelenségnek az az elsődleges jogkövetkezménye, amely szerint érvénytelen szerződésre jogosultságot alapítani és a szerződés teljesítését követelni nem lehet, másrészt a hatályossá nyilvánítás az esetek többségében lényegében a szerződés érvényessé nyilvánítását jelentené, de az érvénytelenségi ok kiküszöbölése nélkül. Nem fogadható el olyan megoldás sem, hogy a bíróság „válogasson” a szerződési feltételek között, és tetszése szerint döntsön arról, hogy melyik feltételt alkalmazza az elszámolás során, és melyiket hagyja figyelmen kívül. Kiemelendő, hogy a deviza alapú kölcsönszerződések kirovó és lerovó pénznemre vonatkozó feltételei éppúgy a felek megállapodásának részét képezik, mint a szerződés egyéb kikötései, ezért ha az egész szerződés érvénytelen, a pénznemmel kapcsolatos kikötések osztják a többi feltétel jogi sorsát, azokra követelés, elszámolási igény éppúgy nem alapozható, mint a szerződés egyéb rendelkezéseire, akkor sem, ha a bíróság a szerződést az ítélethozatalig hatályossá nyilvánítja.

A 2/2010. PK vélemény és az 1959-es Ptk. szellemiségét is szem előtt tartva az érvénytelen szerződés hatályossá nyilvánítása lényegét tekintve az érvénytelenség 2013. év V. törvény (Ptk.) 6:113. § (1) bekezdésében szabályozott jogkövetkezményének (az alaptalan gazdagodás pénzbeni megtérítése) feleltethető meg, következésképpen azt jelenti, hogy a bíróság az érvénytelen szerződés tartalmától függetlenül határozza meg az ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás ellenértékét akként, hogy ezzel megszüntesse az irreverzibilis szolgáltatáshoz jutó fél jogalap nélküli gazdagodását. Az ellenérték összegének megállapítása során nem a felek érvénytelen megállapodását, hanem a piaci viszonyokat veszi alapul. A perbeli kölcsönszerződés tekintetében ez azt jelenti, hogy a felperes a részére forintban folyósított kölcsön tőkeösszegének visszafizetésén túl köteles megtéríteni a kölcsönösszeg használatának ellenértékét, hiszen a kapott kölcsönt az annak folyósítása és visszafizetése közötti időszakban - a szerződés érvénytelensége folytán - jogalap nélkül használta. Amivel jogalap nélkül gazdagodott, az az alperestől kapott tőke összegén túl ennek a tőkének az ún. egyenértéki kamata, amely azt az ügyleti kamatot jelenti, amely mellett a szerződéskötés időpontjában - a kölcsönfelvétel célját, futamidejét, és egyéb feltételeit is figyelembe véve - felvehetett volna forint alapú kölcsönt.

A perben beszerzett igazságügyi szakértői véleményből megállapíthatóan a perbeli kölcsönszerződés megkötésének időpontjában a pénzintézetek által nyújtott szabad felhasználású, vagy autóvásárlás céljára biztosított forint alapú kölcsönök többnyire változó kamatozású ügyletek voltak, amelyekben az ügyleti kamat a forint pénzpiaci kamatából (általában a havi BUBOR-ból) mint referenciakamatból és az ún. kamatfelárból tevődött össze. A kamatfelár a deviza alapú és a

forint alapú kölcsönök esetén adott időpontban nem mutatott számottevő eltérést az egyes pénzintézetek kínálatában. Mindebből következően az érvénytelen kölcsönszerződés hatályossá nyilvánítása keretében elvégzendő elszámolás során a tartozás tőkeösszegének a ténylegesen folyósított forintösszeget kell tekinteni, ügyleti kamatként pedig a szerződésben kikötött kamatfelár alapulvételével megállapított piaci forintkamatot kell alkalmazni. Ha a kamatfelár mértékét a szerződésben a felek kifejezetten nem rögzítették, a kamatfelárat akként kell megállapítani, hogy a szerződéskötéskor meghatározott ügyleti kamatból ki kell vonni a szerződéskötés napján a szerződésben kirovó pénznemben meghatározott devizanemre irányadó pénzpiaci kamat mértéket. Az így képzett kamatfelárat kell hozzáadni a szerződéskötés napján a forintba irányadó pénzpiaci kamat (HUF BUBOR) mértékéhez (Emlékeztető a civilisztikai kollégiumvezetők 2015. november 9

- 10. napján a Magyar Igazságügyi Akadémián tartott országos értekezletéről II.1. - Közzétéve: Kúriai Döntések 2016. évi 1. szám 111-127. old.). A továbbiakban az adós által teljesített összegeket az 1959-es Ptk. 293. §-ában foglaltaknak megfelelően kell elszámolni, azaz elsősorban az egyes teljesítések időpontjában fennálló kamattartozásra, a fennmaradó összeget pedig a tőketartozásra.

A fenti szempontokat alapul véve az alperes az elszámolást kimunkálta, a szakértő az alperesi elszámolást ellenőrizve „A” verzió megjelöléssel maga is tételesen elvégezte a felek közötti elszámolást. Miután a szerződésben nem került rögzítésre, meghatározta a fentiek figyelembevételével a kamatfelárat (6,18917 %), a szerződéskötés időpontjában a forint havi BUBOR kamatát (7,94 %), s ennek eredményeként a felperest a szerződés hatályossá nyilvánítása folytán terhelő induló kamat mértékét (14,12917 %), amelyet a BUBOR kamat változásának függvényében módosított, gyakorlatilag folyamatosan csökkentve azt. Ennek alapján a felperes 4 324 161 Ft teljesítéséből 2 556 000 Ft-ot tőkére, 2 058 227 Ft-ot ügyleti kamatra, 24 436 Ft-ot egyéb díjra számolt el, s ehhez képest a felperest terhelő tartozás összegét a közbenső ítélet meghozatalának időpontjára vetítve 314 502 Ft-ban határozta meg.

A felek az elszámolás fent részletezett szempontok szerinti elvégzését nem kifogásolták, az I. r. alperes - a saját számításával túlnyomórészt megegyező - a szakértő által tételesen levezetett „A” verziójú elszámolás végeredményét is elfogadta, míg a felperes azt annyiban vitatta, hogy az általa teljesített összeget az I. r. alperes által kimutatott és a szakértő által figyelembe vett 4 324 161 Ft-tal szemben 5 273 937 Ft-ban kérte elszámolni, s ennek megfelelően határozta meg a javára mutatkozó túlfizetés összegét. Előadta, az I. r. alperes által készített, 2016. május 31. napján kelt 2006031974-ZZ számú egyenlegközlőben maga az I. r. alperes jelölte meg 5 273 937 Ft-ban a befizetéseinek összegét, így ezt kell irányadónak tekinteni. Az I. r. alperes a felperes ezen előadására reagálva kiemelte, a felperes által hivatkozott egyenlegközlőben az érvényes szerződést alapul véve határozta meg a felperes befizetéseit 5 273 937 Ft-ban azzal, hogy ez az összeg a ténylegesen teljesített összegeken túl befizetésként tartalmazta a 2014. évi XL. törvény (DH2 tv.) alapján kiszámított árfolyamrés, és az ún. forintosítási törvény előírásai szerint elvégzett forintosítás technikai lebonyolításából eredő tételeket. A felperes az I. r. alperes ez utóbbi állítását nem cáfolta, s nem bizonyította, hogy mind az alperes - Pf.II.20.453/2017/23 szám alatt a periratokhoz csatolt - elszámolásában, mind a szakértői véleményben tételesen feltüntetett, az egyes befizetések dátumát és összegét is megjelölő teljesítéseket meghaladóan további összegeket is megfizetett volna az I. r. alperesnek. Arra pedig helytállóan hivatkozott az I. r. alperes, hogy a tényleges befizetéseken felül a szerződés érvényességét alapul véve készített elszámolás „technikai jellegű befizetésként” számba vett tételei az érvénytelen szerződés hatályossá nyilvánítása során elvégzendő elszámolás keretében

nem vehetők figyelembe, következésképpen ez idő szerint a felperesnek áll fenn tartozása az I. r. alperessel szemben.

Mindezek alapján - az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában kifejtettektől eltérő indokok alapján - a felperesnek a szerződés érvénytelenségére alapított marasztalásra irányuló keresete alaptalan, ugyanakkor erre irányuló viszontkereset hiányában az ítéletábla a felperes I. r. alperes javára történő marasztalásáról sem dönthetett [a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 215. §].

Az ítéletábla észlelte, hogy az elsőfokú bíróság a pertárgyértéket és ennek megfelelően az eljárási illeték alapját, valamint a felmerült eljárási illeték összegét tévesen határozta meg. A felperes pénzfizetésre irányuló, eshetőlegesen előterjesztett kereseti kérelmei közül ugyanis a legmagasabb összegű, azaz a harmadlagos keresetben megjelölt 1 494 050 Ft veendő figyelembe ebből a szempontból [Pp. 24. § (1) bekezdés, 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (1) bekezdés, 40. § (2) bekezdés], amihez az illeték alapjaként hozzáadódik a törzskönyv kiadására irányuló keresethez kapcsolódóan 600 000 Ft [Itv. 39. § (3) bekezdés b) pont], így az az elsőfokú eljárásért fizetendő illeték alapja 2 094 050 Ft, az illeték pedig 125 643 Ft.

A felperes a törzskönyv kiadására irányuló keresetét illetően pernyertes lett, míg az érvénytelenségi keresete annak jogalapját tekintve eredményesnek, a marasztalási igényt illetően azonban alaptalannak bizonyult, így e tekintetben az ítéletábla a felek pernyertességének, pervesztességének mértékét fele-fele arányúnak - összességében a felperesre kedvezőbben 6:4 arányúnak - ítélte, s ennek megfelelően rendelkezett a feljegyzett eljárási illeték, az alperest ügyvédi munkadíj címén megillető perköltség és a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díjának viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése, 84. § (1) bekezdés a) és b) pontja, a 32/2003 (VIII. 22.) IM r. 3. § (2), (3), (5) bekezdése és 4/A. §-a, továbbá a 6/1986 (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) és (2) bekezdése, valamint 14. §-a alapján.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett (a törzskönyv kiadásáról rendelkező) részét nem érintette, a keresetet elutasító rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta, míg az eljárási illeték és a perköltség viselését illetően az elsőfokú ítéletet a rendelkező részben foglaltak szerint részben megváltoztatta.

A másodfokú eljárási illeték, perköltség és pártfogó ügyvédi díj viseléséről az elsőfokú eljárásra vonatkozóan megjelölt indokok alapján döntött azzal, hogy a felperes által az I. r. alperesnek fizetendő másodfokú perköltség összegének meghatározásakor figyelembe vette, hogy a kirendelt szakértő díját (292 600 Ft-ot) az I. r. alperes előlegezte, így - fele arányú pernyertességére figyelemmel - annak 50 %-a perköltségként megilleti a felperestől.

Szeged, 2018. július 4.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró